

ARAP BAAS SOSYALİST PARTİSİ ÜZERİNE

Dr. Mehmet ATAY*

The article examines the Arab Baas Socialist Party with respect to its ideological framework and its regulation which in fact is the skeleton of the former. Analysing the regulation, the author dwells on the party ideology and defines the basic principles within the Arab socialism.

BAAS'çılık

BAAS" Orta Doğu'da özellikle Suriye ve Irak'ta ortaya çıkan siyasal nitelikli bir cereyandır. Bu deyim "Diriliş" veya "Arap Sosyalist Diriliş Partisi" anlamında kullanılır. Irak'ta, başında Mişel Eflak'ın bulunduğu "Arap Diriliş Partisi" ile Ekrem Havrani'nin başkanlığı olduğu "Arap Sosyalist Partisi"nin birleşmesinden doğan siyasal kuruluş "BAAS" olarak ortaya çıkmıştır. BAAS Partisi bir siyasal teşekkül olup, Irak'ta ve Suriye'de ayrı ayrı kişilerle temsil edilmekte ve idareye hakim bulunmaktadır. (Irak'ta Saddam Hüseyin, Suriye'de Hafız Esad bu akımların son temsilcileridir).

BAAS, amaç olarak Orta Doğu'daki bütün Arap devletlerini tek bir Arap devleti yapmayı benimsemiştir. Bu bakımdan Arap Birliği Teşkilatı ve Nasırcı akımla paralellik gösterir. Çabaları arasında, Birleşik Arap Cumhuriyeti kurmak ve Irak'la bütünleşme hareketini gerçekleştirmek yer almıştır. Yine BAAS'çılar sosyalist reformları gerçekleştirmek, sosyal farkları azaltmak, mülkiyeti sınırlandırmak, büyük üretim araçlarını millileştirmek, miras hakkını korumak, sermaye ve özel girişimi devam ettirmek gibi ilkeleri savunurlar. Bu yolla kalkınmayı gerçekleştirmek, hedefleri arasındadır.

BAAS'çılar hem Irak'ta hem de Suriye'de siyasal otoriteyi ellerinde tutmaktadırlar. BAAS'çılar arasında prensipte büyük farklar bulunmamaktadır.

BAAS İdeolojisi

BAAS'ın tüzüğü, ideolojisinin iskeletini teşkil eder. Liderlerinden Eflak ve diğer birçoklarının yazdıkları da bu görüşün inceliklerine kadar

* Siyaset Bilimi Doktoru, Cumhurbaşkanlığı Başdanışmanı.

izahını yapar. Gerçekten, Arap sosyalizminin incelenemesindeki en büyük güçlük açık bir teoriye sahip olmayışındadır. Arap ülkelerinin hepsinde sosyalizmden bahsedilmesine rağmen ne demek olduğunu bilen pek azdır.

Arap dünyasında sosyalist doktrin üzerine literatürün çok az oluşu, Arap sosyalizminin hiçbir teorisi olmadığı intibasını vermektedir. Sosyalist doktrinlerin hemen hiçbir şekilde etüdü yapılmamıştır. Her ne kadar bu iddia doğru gibi görülebilirse de, sathi bir müşahade ve acele bir suçlama olarak mütalaa edilmelidir. Son zamanlara kadar, sosyalist teorinin böyle derinliğine tetkik edilmeyişi Arap entellektüelleri arasında bir gurur kaynağı olmuştur. Bir ara B.A.C. Devlet Bakanlığını yapmış olan Muhammed A. Hatim: "Bizim spirituel ve entellektüel tecrübelerimizin en büyük karakteristiği, hayatımızı araştıran teorilerle meşgul olmayışımızdır" demiştir. Teorisyenlerden Ahmat K. Abu El Majd ise Arap sosyalizmini bilhassa Batı'dan getirilen dogmatik teorilere bağlı görmenin karşısındadır. Ona göre, Arap sosyalizmi, mazesini nazarı itibare alarak şimdiki Arap gerçeğini aksettirmelidir. Meydana çıkacak durumlarla uyuşabilecek bir pratiği olmalıdır.

Son zamana kadar Eflak'ın liderliğini yaptığı BAAS entellektüelleri, yukarıda bahse konu tanıma uyuyorlardı. Eflak, toplum sorunlarıyla meşgul olunmasını lüzumsuz addediyordu. Yazılarında "toplum, canlı, organik bir varlıktır. Ölü, mekanik bir yaratık değildir" der. Bunun içindir ki, soyut analize meydan okur. Eflak, soyut düşünce ve teşvik izahına, gerçeği özünden ayırdığı için hücumlarda bulunmuştur. Ona göre gerçek idealist, realistin karşıtı demek değildir. Zira realist, hale teslim olan kimse değil onu anlayabilendir. Bu itibarla, Eflak'ın düşüncesine göre, gerçek idealist, etrafındaki şeyleri, olup bitenleri anlayan ve onları değiştirmeye çalışan kimsedir. Soyut düşünce, her çeşit milliyetçiliğin paylaşılan ve tesbit edilmiş bulunan aksiyomları arasında geliştiğini varsayar. Eflak'a göre böyle bir görüş, Arap benliğini ortadan kaldırır, mevcut sorunları unutmaya zorlar. Bazı Avrupalı usullerin sadece taklit edilmesi, onların seviyesine ulaşabileceğine yardım edeceği gibi sahte bir ümit verir. Soyut düşüncede en büyük tehlike, bazı unsurların yapısını değiştirmek veya şekillerinde farklılık yaratmak suretiyle istenen tesirin hasıl edilebileceği intibasını verebilmesindedir. Bunun için Eflak, Arap nasyonalizminin, bir düşüncenin mahsulü olmadığını, fakat düşünceye götüren yol olduğunu iddia eder ve der ki: "Sanatın bendesi değil, kaynağı ve ruhudur. Onunla hürriyet kavramı arasında bir çelişme yoktur. Zira tabii seyrini takip eder ve imkanlarını uygulayabilirse hürriyet doğar".

Teoriden yoksun oluşunun daha makul görünen izahı, diğer bir BAAS'çı entellektüel olan Muhsin Abu Maizar tarafından yapılmıştır. Ona

göre Arap sosyalizmi, henüz tamamlanmamış bir tecrübedir. Arap sosyalizmini, gerçekleşmesinden önce bir teoriye bağlı kılmaya gayret; Arap toplumunun bütün cephelerini içine alan realist ve canlı bir tecrübe olarak, tabiatıyla çelişmeye düşürür. Bununla beraber Abu Maizar, toplumun gayeleri, sadece gayelerinin ortaya konulmasının şart olduğunu ilave eder.

Eflak, iktidarda bulunanların hareketlerini tahdit ettiği gerekçesiyle soyut düşünce teorisini tamamen reddeder. Ona göre, gerçekleşmemiş bir teori, düşünürün arzu veya azminin istikbaline çevrili bir projeksiyondan başka bir şey değildir. Pratikte işlemesi muhtemel şartları ve gerçekleri nazarı itibare almadığından, uygulanma imkanlarından mahrumdur.

Netice itibariyle sosyalizm fikri, bir batılı düşünce mahsulüdür. Eflak, teoriye karşı çıkarken, diğer yandan batı sosyalizmini de reddetmektedir. Onun, uygulanabilme keyfiyeti üzerindeki ısrarı, olayları somut yönden ele alışı, içinde yaşadığımız hali düşünmesi; BAAS Sosyalizminin Arap dünyasına has bir şey olduğunu, Avrupa'dan ithal edilemeyeceğini gösterme teşebbüsünden ileri gelmektedir.

Arap sosyalizmi, Arap dünyasının özel şartlarına uydurulmuş şekliyle anlaşılmalıdır. Bu, batı sosyalizmi ve teorisinin tamamen reddi anlamına gelmemelidir. Eflak'ın düşünüş tarzının yukarıda olduğu gibi, başka BAAS'çılar tarafından eleştirilmesi, Orta Doğu'da yeni tip bir milliyetçiliğin doğuşu şeklinde görülmelidir. Bu yeni tür milliyetçiler, yabancı düşünceyi kabul etmekten rahatsız olmayacak olgunluk ve metanete sahip kişilerdir. Boyut düşüncenin Eflak tarafından reddi, uygulamada tehlikeli de olabilir. Bütün teorilerden sarfınazar etmek, selahiyet sahiplerini, güvenecekleri bir bilgi temelinden mahrum bırakmaktadır.

Arap dünyasında bir ideoloji olarak sosyalizm, istiklal kazanılır kazanılmaz gelişecek bir milliyetçi cereyan olarak kalmıştır. Moskova tarafından beslenen komünist ideolojinin aksine, Orta Doğu'da sosyalizmin gelişmesinde dıştan yardım görülmemiştir. BAAS Partisi gibi milliyetçiler de, siyasi istiklali yabancı boyunduruğundan kurtardıktan sonra sosyalist fikirlerini, bu istiklal kazanılıncaya kadar tali derecede rol sahibi gördüler. Sosyalizm, milliyetçi ihtilalin bir parçası olarak gelişmiştir.

BAAS ideolojisi, sosyalist olanlar yanında milliyetçi hedeflere açık bir şekilde öncelik tanır. Böyle bir görüşü haklı çıkarmak için de Lübnan'daki tanınmış BAAS liderlerinden Gebran Majdalani, Fransız veya İngiliz sosyalistlerinin milli birlik gibi bir sorunları olmadığını bu

sebepten çalışmalarını, sosyal fikirler üzerinde toplayabildiklerini öne sürmektedir. Ancak Arap sosyalistlerinin, başta "birlik" olmak üzere milliyetçilik sorunlarını çizmeleri gerekir.

Netice itibariyle, Eflak açısından "sosyalizm, Arap şan ve zaferinin tekrar kazanılabileceği bir vasıta olmaktadır."

Sosyalizmi, milliyetçilik ve birliği sağlamakla BAAS'cı entellektüeller, aynı anda iki hedefe ulaşmayı sağlamanın yolunu bulmuş oldular; aynı anda iki cephede bir ihtilalle savaşabilmektedirler. Arapların birlik halinde olmalarını görmek istemeyen beynelmilel dünyadaki sömürgeci emperyalist düşmanlarıyla ve geri kalmış bir toplumun iç sorunlarıyla mücadele edebilmektedirler. Bitar, Arap Birliği'nin düşmanları sözüyle İsrail'i ve emperyalizmi anlatmaktadır. Daha sonra komünist, kapitalist ve gerici unsurları ilave eder. Arap birliği mücadelesi, ilerlemek için sürdürülen modern sömürgecilik aleyhinde bir savaştır.

Birlik, sosyalizme ulaşılmadan evvel gerekli olan bir şeydir. Arap ülkeleri, tek tek gerçek iktisadi kalkınmayı sağlayamayacak derecede fakir görülmektedir. Bitar'a göre, Arap ülkelerinin birleşmeden, teker teker gerçek toplumsal ve ekonomik ilerlemeyi sağlayamayacakları ortadadır.

Başka bir BAAS'cı entellektüel olan Elias Murkos, muazzam tamamlayıcı kaynakları bulunan büyük bir memlekette olunmadıkça sosyalizmin kurulamayacağına inanmaktadır.

BAAS Partisi dilinde kapitalizmin bir özdeşi olan emperyalizm, Arapların milliyetçi davranış ve çalışmalarını ezmek için komünizmle işbirliği yapmıştır. Keza emperyalist devletler toplumsal ilerlemeye engel olmak için bölgesel, gerici kapitalistlerle de birlik olmuşlardır. Çok defa Arap dünyasındaki en muazzam özel teşebbüsçüleri yabancılar idare etmektedir. Mahalli kapitalistler, bu özel teşebbüsçülerle ya sıkı işbirliği içinde veya onlara bağlı idiler ve arkalarında yabancı devletler bulunuyordu. Manfred Halpern'in de yazdığı gibi, "millileştirme olayları, her şeyin üstünde, milli bağımsızlık hareketleridir". BAAS, siyasi olduğu kadar iktisadi, tam bir bağımsızlığı şart koştuğundan, ekseriya Suriye'deki bütün yabancı şirketlerin millileşmesini ısrarla talep etmiştir.

Batı'da nasıl sömürgecilik bir denge unsuru olmuşsa, Sovyetler Birliğinde de aynı görevi Marksizm yerine getirmiştir. Sovyetler Birliği ile Marksist ideoloji arasındaki ayrım, BAAS tarihinin ancak son safhalarında yapılabilmektedir. Sovyetler Birliği, Arap nasyonalizminin karşısındaydı. Birleşmiş Milletler'de de Filistin'in bölüşülmesi lehinde oy vermişti. Bu yüzden Batı kadar kötü görülüyordu.

BAAS, Faşizm ve Nazi sosyalizmini de komünist ideolojiyi de şiddetle reddetmiştir. Bahse konu iki cereyan, bazı ırkların diğerleri üzerindeki üstünlüğü adına sömürgeciliğe müsaade eder. Üçte bir ferdin diğerine üstünlüğü esasına dayanmakta, bu sebeple de, otokratik bir rejimin doğmasına imkan vermektedir. BAAS sosyalizmi bu emperyalist yayılmanın peşinde olmadığı gibi, Arapların ırki bakımdan üstün olduğunu da ileri sürmemektedir. Sadece Arap dünyasında adil bir iktisadi düzenin kurulmasını ve bazı devletlerin diğerleri tarafından istismarının son bulmasını istemektedir.

Arap ve Batı sosyalizmlerinin birçok müşterek ve benzer tarafları vardır. Her iki oluşum da ilmi sosyalizmin kaçınılmaz olduğu, sınıf mücadelesi teorilerini ve proleterya diktatörlüğünü reddederler. Her iki cereyanın da benzer iktisadi programları vardır; savundukları millileştirme derecesine özel bir önem atfederler. Arap sosyalist entellektüellerinin çoğu ya Batı'da tahsil görmüş veya Batı zihniyetinin hakim olduğu bir tahsili almış bulduklarından, Arap sosyalizminde liberal demokrasinin izleri görülür. Her iki cereyan da işçi tabakasının içinde bulunduğu şartları ıslaha büyük önem vermiştir.

Bununla beraber Arap sosyalizmi, köylü sorunlarına daha büyük ilgi duymakta ve batı sosyalizminden daha milliyetçi bir karaktere sahip bulunmaktadır.

İki cereyan arasındaki ayrılık ise iç ve dış işlerinde karşılaşılan sorunların çeşitleri bakımındandır.

Arap dünyasında, sanayileşme sorunlarının pek ağır olmadığı yerlerde, sosyalizm, Batı'dakinden daha az sınıf fikriyle hareket edebilmektedir. Bundan başka büyük bir köylü nüfusunun mevcudiyeti sebebiyle Arap sosyalizmi, tabii olarak köylü sorunlarına daha çok dikkat göstermekte, toprak reformuna ve tarım işçilerinin sorunlarına büyük önem vermektedir.

BAAS ideolojisinde milliyetçilikle sosyalizm arasındaki sıkı münasebet, Arapların karşılaştıkları sorunlarla haklı gösterilebilmektedir. Eflak, bunun için, iki cephede savaş verme zorluğuna işaret etmektedir. Dışta, emperyalizme karşı ve birlik için savaş, içte ise iç rahatsızlıklarla mücadele mecburiyeti vardır. Kabahati Batı'ya atılan birlikten yoksun bulunma ve içteki huzursuzluk, emperyalizmin Arap dünyasına nüfuz etmesine yaramıştır. Batı sosyalistleri, Milli Birlik sorunlarıyla karşı karşıya bulunmazlar. Onların istiklal ve şerefleri garanti altına alınmıştır. Sosyalist olsun veya olmasın Batı imajı, askeri işgal ve siyasi hakimiyetle lekelenmiştir. Batı fikirleri ile yeni bir toplum kurma umudunda olan Araplar batı tarafından baskı altında tutmuştur. Eflak,

Batılı sosyalistlerin memleketlerinde iktidarı ele geçirdikleri vakit diğerleri kadar emperyalist olabildiklerini söylemektedir.

BAAS ile komünizm teorilerinin ideolojik ayrıntılarının tetkiki, BAAS sosyalizminin; komünist doktrinin öngördüğü dogmatizmi, insanlıktan uzaklaşmayı ve şiddeti reddettiğini ortaya koyar. Keza bu BAAS sosyalizminin, Arap dünyasındaki komünist sızmasına karşı gösterdiği tepkiyi dile getirmektedir.

BAAS Partisinin, 20'nci asır'daki önemli ideolojik cereyanlara karşı tutumu daima olumsuz olmuştur. Gayretlerini boşa harcamış olan milliyetçilerden kurulu BAAS entellektüelleri, emperyalist nazarla baktıkları Batı ile birleşmek üzere yanyana gelememişlerdir. Bunun içindir ki, ideolojik bakımdan sadece tarafsızlıkta ısrar etmekle kalmamakta fakat yalnız "Arap" sosyalizmini benimsediklerini de açıkça belirtmektedirler.

Arap BAAS Sosyalist Partisi Tüzüğü Ana Prensipleri

Birinci Prensip: Birlik ve Arap Milletinin hürriyeti.

Araplar, tek bir millet teşkil ederler. Bu milletin tek bir devlet içinde yaşamak tabii hakkıdır. Kendi kaderini istediği gibi tayin eder.

Bu itibarla Arap BAAS Partisi aşağıdaki hususlara inanır:

1) Arapların ana vatani, bölünmez siyasi ve iktisadi bir birliktir. Hiç bir Arap memleketi, diğerlerinden ayrı yaşayamaz.

2) Arap milleti, kültürel bir birlik teşkil eder. Evlatları arasında doğacak ihtilaflar geçici ve önemsizdir. Arap şuurunun uyanmasıyla hepsi ortadan kalkacaktır.

3) Arapların anavatanı Araplara aittir. Devlet işlerini idare, zenginliklerinden müstefit olma ve kaderini tayin, sadece onların hakkıdır.

İkinci Prensip: Arap milletinin şahsiyeti, Arap milletinin özelliği devamlı surette meydana çıkan faziletlerindedir. Bu faziletlerin özelliği canlılık, yaratıcılık ve yenilik ile değişiklik yapabilme kudretini haiz olmasıdır. Yenilik daima, gelişen şahsi hürriyet ile milli menfaat ve evrimi arasındaki uygunlukla ilgilidir.

Bu itibarla Arap BAAS Partisi aşağıdaki hususlara inanır:

1) Söz söyleme, toplanma ve inanç hürriyeti kadar artistik hürriyetler kutsaldır. Bunları, hiçbir makam kısıtlayamaz.

2) Vatandaşların değeri –herkese bütün imkanlar tanındıktan sonra– başka hiçbir ölçü nazarı itibare alınmaksızın Arap milletinin mutluluk ve ilerleyişini arttırmak için giriştikleri eylemlerle ölçülür.

Üçüncü Prensip: Arap milletinin misyonu:

Arap milletinin ebedi sayılan bir misyonu vardır. Bu misyon tarihin çeşitli devreleri boyunca, kendini daima yeni ve birbirleriyle ilgili şekiller altında gösterir. Hedefi, beşeri değerlerin yenilenmesi, beşeri terakinin hızlandırılması, milletler arasındaki karşılıklı yardım ve ahengi arttırmaktır.

Bunun içindir ki, Arap BAAS Partisi aşağıdaki hususlara inanır:

1) Sömürgecilik ve bununla alakalı olan herşey bir suç teşebbüsüdür. Araplar, mümkün olan bütün vasıtalarla başvurarak müstemlecelikle mücadele etmelidirler. Maddi ve manevi gücüne göre, hürriyetleri için savaşan bütün milletlere yardımcı vazife bilmelidirler.

2) İnsanlık bir bütündür. Dayanışma ve kıymet hükümleri, onun bir parçasını teşkil eder. Medeniyet, herkese ait husustur. Araplar, dünya medeniyetinden müstefit olmuşlardır. Keza dünya medeniyeti de Araplardan istifade görmektedir. Araplar diğer milletlere kardeşçe el uzatmakta ve onlarla, moral ve manevi sahada ilerleme kadar bütün insanlara, sulh ve huzuru temin edecek adil müesseselerin teessüsü yolunda işbirliği yapmaktadırlar.

Genel Prensipler

Madde 1. Arap BAAS Partisi, dünya şümul bir Arap partisidir. Bütün Arap memleketlerinde kolları vardır. Arap davasının yüksek menfaatleriyle ilgili hususlar hariç bölgesel siyasetle iştigal etmez.

Madde 2. Parti Genel Merkezi, şimdilik Şam'dadır. Milli menfaatler icabettirdiği takdirde herhangi bir Arap memleketi şehrine nakledilebilir.

Madde 3. Arap BAAS Partisi milli bir partidir. Milliyetçiliğin, yaşayan ve ebedi bir gerçek olduğuna inanır. Ferdi samimi bir şekilde millete bağlayan milletçe uyanık bulunma hissini kutsallığına inanır. Bu hissini bünyesinde, yaratıcı kudret gücü vardır. Feragat ister, selahiyetlerin uygulanmasını talep eder ve müşahhas ve aktif bir şekilde ferdi şahsiyeti yönetir.

Partinin atıfta bulunduğu milli fikir, Arap milletinin hürriyetlerine kavuşması ve birleşme arzusudur. Eski Arap şahsiyetini gerçekleştirmesi için fırsat verilmesini, insanlığın ilerleme ve huzura doğru yürüyüşünü temin yolunda bütün milletlerle, her sahada işbirliği yapılmasını ister.

Madde 4. Arap BAAS Partisi, sosyalist bir partidir. Sosyalizmin, bizzat Arap milliyetçiliğinin derinliklerinden neşet eden bir mecburiyet oldu-

ğuna inanır. Aslında sosyalizm; Arap milletinin imkanlarını gerçekleştirmedi, milletin maddi ve manevi olarak devamlı bir şekilde kalkınmasını sağlayacak olan dehasının gelişmesinde yardımcı olan ideal toplumsal düzeni teşkil eder. Üyeleri arasında itimada dayanan bir kardeşliğin kurulmasını mümkün kılar.

Madde 5. Arap BAAS Partisi, tutulan bir partidir. Hükümranlığın, yegane iktidar kaynağı sayılan milletin malı olduğuna inanır. Devletin kıymetinin, kitlelerin isteklerinin neticesi olduğuna ve bu kıymet hükmünün, kitlelerin tercihlerini serbestçe yapabildikleri derecede kutsal sayıldığına inanır. Bunun içindir ki parti, görevini yerine getirirken, kendileriyle münasebet tesisine çalıştığı kimselere güven duyar. Bu kimselerin, maddi; manevi, dini ve fiziki seviyelerini; insanların şahsiyetlerinin şuuruna varabilmeleri ve haklarını özel hayatlarında ve toplum içinde kullanabilmelerini temin maksadiyle yükseltmeye çalışır.

Madde 6. Arap BAAS Partisi ihtilalcidir. Arap milliyetçiliğinin yeniden doğuşunun gerçekleşmesi veya sosyalizmin yerleşmesiyle ilgili hedeflerine, mücadele ve ihtilal yolu hariç, hiç bir şekilde ulaşamayacağına inanır. Evrimin ağır bir şekilde oluşumuna inanmak, kısmi ve sathi bir devrimle iktifa etmek, bu gayeleri tehdit veya yitirme ya da başarısızlığına sebep olmak demektir.

Bu sebeple parti aşağıdaki hususların lehinde karar vermiştir:

1)Arap vatanını sonunda tamamen kurtarmak için yabancı müstemlekeciliği ile mücadele,

2)Bütün Arapları tek bir müstakil devlet içinde bir araya getirmek maksadiyle çaba sarfetme,

3)Mevcut bozuk düzenin devrilmesi; buna entellektüel, iktisadi, toplumsal ve siyasi hayatın bütün sektörleri dahildir.

Madde 7. Arapların anavatanı; dünyanın Araplarla meskun bulunduğu ve Toros'lardan başlayıp, Poştiko dağları, Basra Körfezi, Arap Okyanusu, Habeşistan dağları, Sahra, Atlantik Okyanusu ve Akdeniz bölgesini içine alan kısmıdır.

Madde 8. Devletin olduğu kadar vatandaşların da resmi dili Arapçadır. Öğretim ve yazışmalarda yalnız Arapça kabul edilir.

Madde 9. Arap Devletinın amblemi, Arap milletini kurtarmak ve birleştirmek maksadiyle 1916'da başlatılan Arap ihtilalidir.

Madde 10. Arap; konuştuğu dil Arapça olan, Arap toprakları üzerinde yaşamış olan veya Arap hayatına intibaktan sonra Arap milletinden olduğuna inanan kimseye denir.

Madde 11. Arap anavatanından olmamak veya çıkarılmak; Arap aleyhtarı bir dernek veya gruba bağlı olmak veya bu grup veya dernek için savaşmak; anavatanda müstemlekecilige giden faaliyetlere yardımcı olmakla mümkündür.

Madde 12. Arap kadını, vatandaşlığın bütün haklarından istifade eder. Parti bu haklarını kullanabilmesi için kadının seviyesinin yükseltilmesine gayret eder.

Madde 13. Parti, bütün vatandaşlara, maişet temini ve tahsil konusunda eşit fırsat tanımağa çalışarak, insan hayatının çeşitli durumlarında herkesin gerçek kabiliyetlerini gösterebilmesi ve bunları azami derecede geliştirebilmesinde eşitliği temin eder.

Partinin İç Politikası

Madde 14. Arap Devletinin idaresi, Anayasa'ya dayalı parlamenter rejimdir. İcra kuvveti, doğrudan doğruya halk tarafından seçilen meclise karşı sorumludur.

Madde 15. Milli bağ, Arap devletinde mevcudiyetinden bahsedilebilecek yegane bağıdır. Bütün vatandaşları tek bir milletin potasında eritmek suretiyle aralarında ahenk sağlar; her türlü din, aşiret, cemaat, ırk ve bölge hizipleşmelerine karşı durur.

Madde 16. Arap Devletinin idari sistemi ademi merkeziyete istinat eder.

Madde 17. Parti, halkın duyularını cihanşümül ve iktidarını, fertlerin hayatında canlılığını muhafaza eden bir gerçek şekline sokmağa çalışır. Devlete, bütün Arap vatandaşlarını kanun önünde kati surette eşit gören bir Anayasa; vatandaşlarına düşüncelerini tam bir serbesti içinde ifade hakkı ve temsilcilerini seçme imkanı vermeyi taahhüt ederek, onlara kanun çerçevesinde hür bir hayat sağlar.

Madde 18. Bütün Arap Devleti için tek bir Anayasa vücuda getirilecektir. Bu Anayasa, zamanın ruhuna uygun olmakla kalmayacak, aynı zamanda Arap milletinin geçmişteki tecrübelerinden de istifade edecektir.

Madde 19. Adli kuvvet tarafsızdır. Diğer kuvvetlerin müdahalesinden masundur. Eksiksiz bir dokunulmazlığı vardır. Tam dokunulmazlığa sahiptir.

Madde 20. Vatandaşlık hakkı, Arap topraklarında yaşayan, kendisini Arap anavatanına adanmış ve müfrit derneklerle ilgisi olmayan her vatanndaşa tanınır.

Madde 21. Arap anavatanında askerlik hizmeti mecburidir.

Partinin Dış Politikası

Madde 22. Arap devletinin dış politikası, Arap milliyetçiliğinin menfaatleri ve Arapların "ebedi misyonuna" uygun olarak yürütülür. Ebedi misyon, diğer devletlerle hür, ahenkli ve güvenilir bir dünya tesisine çalışmak, devamlı olarak ilerlemek demektir.

Madde 23. Araplar, bütün güçleriyle, müstemlekecilik ve yabancı işgalinin temelini tahrip ve memleketlerinde, yabancıların her türlü siyasi ve iktisadi nüfuzunu ortadan kaldırmaya çalışır.

Madde 24. Yegane kuvvet kaynağı Araplar olduğuna göre Arapların hükümlerlik haklarını hiçe sayan hükümetlerle yapılmış olan anlaşma, pakt ve imzalanmış vesikalar hükümsüz sayılır.

Madde 25. Arap dış politikası, Arapların hürriyet içinde yaşama azimlerinin, diğer bütün milletlerin aynı hürriyete kavuşmalarını görme yolundaki samimi arzularının gerçek manzarasını ortaya koymağa çalışır.

Partinin İktisadi Politikası

Madde 26. Arap BAAS Partisi, sosyalist bir partidir. Anavatanın iktisadi zenginliğinin milletine ait olduğuna inanır.

Madde 27. Arapların anavatanındaki hali hazır gelir dağılımı adilane değildir. Bunun tekrar incelenmesi ve adilane dağılımının sağlanması elzem olacaktır.

Madde 28. Bütün vatandaşların eşit olduğu fikri, beşeri değerler üzerine kurulmuştur. Bunun içindir ki parti, başkalarının emeğinin istismarını yasak eder.

Madde 29. Kamu hizmetleri, büyük milli kaynaklar, ağır sanayi ve ulaştırma vasıtaları milletin malıdır. Devlet, bunların idaresini doğrudan doğruya yönetir ve özel şirketler ile yabancılara ait imtiyazları lağveder.

Madde 30. Tarımsal topraklara sahip olmak, mal sahibinin, kendi topraklarını başkalarının emeğini istismara meydan vermeyecek oranda işleyebilmesi şeklinde sınırlandırılmıştır. Bu devletin kontrolü altında ve geniş iktisadi planlamalar uyarınca sağlanır.

Madde 31. Küçük çapta sınıai mülkiyet, genel olarak devletin vatandaşlarının hayat standartlarına göre ayarlanıp sınırlandırılır.

Madde 32. İşçiler, fabrikalarının yönetimine katılırlar. Devletin tesbit ettiği ücretlerine ilaveten, kârdan, keza devletin tesbit ettiği bir meblağ hisse olarak alırlar.

Madde 33. Gayrimenkule sahip olmak, bütün vatandaşlara, bu mülkü başkalarının zararına kullanmadıkları müddetçe ve devletin bütün

vatandaşlara asgari derecede gayri menkul temin etmesi şartıyla mümkündür.

Madde 34. Mülk ve miras, iki tabii haktır. Milli menfaat hudutları çerçevesinde himaye görür.

Madde 35. Vatandaşlar arasında tefecilik yasaktır. Devlete ait bir banka, para basmak için kurulur. Bunu milli gelir destekler. Bu banka, milletin hayati öneme haiz tarımsal ve sınai planlarını mali bakımdan destekler.

Madde 36. Devlet, müstahsilin müstehliki istismar etmesini önlemek maksadiyle, iç ve dış ticareti bizzat kontrolüne alır. Milli istihsalı, yabancı emtianın rekabetine karşı masun kıldığı gibi ithalat ve ihracat arasındaki dengeyi de temin ederek, her ikisini de himaye eder.

Madde 37. İktisadi alandaki en modern fikirlerden mülhem genel planlama; Arap anavatanının sanayileşmesi, milli istihsalın artması, yeni imkanların yaratılması ve her bölgenin sınai iktisadiyatının gücüne ve ihtiva ettiği ham maddelere göre düzenlenmesini mümkün kılacak şekilde ayarlanır.

Partinin Toplumsal Politikası

Madde 38. Aile, zürriyet, evlilik.

1) Aile, cemiyeti meydana getiren temel hücredir. Ona yardım; gelişmesini sağlamak ve himaye etmek devletin görevidir.

2) Zürriyet, birinci derecede ailenin, daha sonra devletin görevidir. Her ikisi de toplumdaki fertlerin çoğalmasını sağlamak ve onların eğitim ile sıhhatlerine ihtimam göstermekle görevlidirler.

3) Evlenme, milli görevdir. Devlet, evliliği teşvik etmek, kolaylaştırmak ve kontrolle sorumludur.

Madde 39. Halkın sıhhati. Devlet, koruyucu tıp, hastahane ve dispanserler gibi bütün vatandaşların ihtiyacını karşılayacak müesseseleri bizzat kurar ve onlara, parasız sıhhi tedavi imkanları sağlar.

Madde 40.

1) Muktedir olan herkes çalışmak mecburiyetindedir. İster el, ister kafa işi olsun, her vatandaşa iş bulmak devletin görevidir.

2) İşverene; işçilerine, şerefli ve asgari hayat standardını temine mecburdur.

3) Devlet, çalışamayan herkese bakmakla görevlidir.

4) İşçinin günlük çalışma saatlerini, hafta sonu veya tatilde ödenecek ücreti, haklarının korunmasını, yaşlılık için sosyal sigortayı, kısmen veya tamamen iş yapamaz hale geldiğinde verilecek tazminatı, ancak çıkarılacak kanunlar tayin eder.

5) Hür işçi ve köylü birliklerinin kurulması ve teşviki; işçi haklarının savunulmasında, hayat standartlarının yükseltilmesinde, kabiliyetlerinin geliştirilmesinde, onlara bahşedilen imkanların artırılmasında, aralarında bir birlik ruhu yaratılmasında, kendilerinin müşterek işçi encümenlerinde temsil olunmalarında müessir bir vasıta teşkil edilebilmesi maksadiyle sağlanır.

6) İçinde devletin, köylü ve işçi birliklerinin temsil edildiği "müşterek işçi encümenleri" kurulur. Bu encümenlerin, birliklerde fabrika müdürleri ve devlet temsilcileri arasında çıkacak anlaşmazlıklar hakkında karara varmak selahiyeti vardır.

Madde 41. Kültür ve toplum.

1) Parti; bütün Arap anavatanı için Arap, liberal, ilerici, şümüllü, derin ve hümanist nitelikte milli bir genel kültür geliştirmeye çalışır. Bu kültürü, çeşitli halk tabakaları arasında yaymağa çalışır.

2) Devlet, yüksek Arap menfaatleri hudutları içinde kalmak şartıyla; konuşma, yayım, toplanma, basın ve protesto hürriyetlerinin korunmasından sorumludur. Bu hürriyetleri gerçekleştirecek olan şerait ve vasıtaları kolaylaştırmak devletin görevidir.

3) Zihni faaliyet, işlerin en kutsal olanlarından biridir. İlim adamları ve entellektüelleri himaye ve teşvik devletin sorumluluğundadır.

4) Arap milli düşüncesinin hudutları içinde kalmak şartıyla, klüp, dernek, parti gençlik grupları ve turist teşekkülleri kurulması için gerekli bütün hürriyetler tanınır. Keza, genel olarak milli kültürü yaymak ve halkın eğlenmesini temin maksadiyle sinema, radyo, televizyon ve diğer bütün modern medeniyet vasıtalarından istifade hürriyeti verilir.

Madde 42. Sınıfların birbirinden ayrılması ve aralarında fark gözetilmesi yasaklanmıştır. Sınıfların birbirinden ayrılması, hatalı bir toplum düzeninin neticesidir. Parti; işçiler ve toplumun mazlum sınıfları arasındaki mücadelesine devam ederek, böyle bir ayırım ve farkın son bulunmasını temin eder. Böylece vatandaşlar, insan haysiyetlerinin bütününü kazanmış olur ve içine, bir vatandaşı diğerinden zihni kabiliyet ve el işi mahareti dışında hiçbir şeyin ayırmayacağı adil bir toplumsal düzende yaşayabilirler.

Madde 43. Bedevilik, ilkel bir toplumsal devlet şeklidir. Milli hasılayı azaltır ve milletin önemli bir kısmını felce uğratarak, gelişme ve ilerle-

mesine mani bir unsur haline getirir. Parti, bedevilere parasız arazi vermek suretiyle onların yer değiştirmemelerini sağlamağa, geleneklerinin ortadan kaldırılmasına ve onlara devlet kanunlarının uygulanmasına gayret eder.

Partinin Öğretim ve Eğitim Politikası

Partinin eğitim politikası, milletin birliği ve misyonunun ebedi olduğuna inanan yeni bir Arap neslinin yaratılmasını hedef güder. İlmi mantığa istinad eden politika, gerici cereyanlar ve batıl itikatların yaratacakları engellerden masun kılınmıştır. Topyekün Arap ihtilali ve beşeriyetin ilerleme davasının gerçekleştirilmesi için bu politika; iyimserlik mücadelesi ve dayanışma ruhu ile dolu olacaktır. Parti, aşağıdaki hususlar üzerinde kararlıdır:

Madde 44. Hayatın bütün iktisadi, kültürel, siyasi, mimari ve artistik cepheleri Arapların milli hasletlerinin karakterini taşır. Parti, Arap milleti ile şanlı tarihi arasındaki münasebeti bir defa daha ortaya koyar ve bu tarihi, daha da şanlı ve örnek teşkil edecek bir istikbale doğru iter.

Madde 45. Öğretim, devletin en müstesna görevlerinden birini teşkil eder. Bunun içindir ki bütün özel ve yabancı eğitim müesseseleri kaldırılacaktır.

Madde 46. Eğitim, her derecede ve bütün vatandaşlar için parasızdır. İlk ve orta öğretim mecburi olacaktır.

Madde 47. Eğitimin parasız olacağı en modern araçlara sahip sanat okulları kurulacaktır.

Madde 48. Öğretmenlik mesleği ve eğitimle ilgili herşey Arap vatandaşları tarafından uygulanacaktır.

Bu kaideye istisna, sadece yüksek öğretimde olabilecektir.

Anayasa'nın Değiştirilmesi

Anayasa'nın genel ve ana prensipleri değiştirilemez. Fakat icra konseyinin verdiği bir önerge üzerine, Parti Genel Meclisinin üçte ikisinin veya Genel Meclis üyelerinin dörtte birinin, veyahut da parti kurucu üyelerinin 10'unun muvafakati ile diğer maddelerde bir değişiklik yapılabilir.

Suriye Geçici Anayasası, 1964**Bölüm:1**

Madde 1.

1)Suriye bölgesi, Arap anavatanının bir parçasıdır. Egemen, sosyalist, demokratik bir Halk Cumhuriyetidir.

2)Suriye'nin Arap halkı, Arap milletinin bir parçasıdır. Birliğe inanır ve bu hedefe ulaşılmasına çalışır.

Madde 2. Bölgedeki egemenlik, milletindir.

Madde 3. Başlıca kanun kaynağı İslam hukukudur. Devletin dini İslam'dır.

Madde 4. Resmi dil Arap'çadır.

Madde 5. Cumhuriyetin başkenti Şam'dır.

Madde 6. Cumhuriyetin bayrağı şöyledir:

Uzunluğu, genişliğinin iki mislidir. Üç eşit ve paralel renk vardır. En üstteki kırmızı, altındaki beyaz ve daha alttaki siyahtır. Beyaz kısımda, beş köşeli üç yeşil yıldız, doğru bir hat üzerinde ve birbirinden eşit mesafelerle yer alır. Cumhuriyetin amblemi ve milli marşı kanunla tesbit edilecektir.

Bölüm:2 Temel Prensipler

Madde 7. Kanun karşısında, görev ve hakları bakımından, vatandaşlar eşittir.

Madde 8. Devlet vatandaşlara, eşit fırsat, emniyet ve hürriyeti temin eder.

Madde 9. Ferdi hürriyet, teminat altına alınmıştır. Bir insan, kanunen suçlu olduğu ispat edilinceye kadar masumdur.

Madde 10. Suç ve ceza, kanunla tesbit edilir.

Madde 11. Kanun yalnız kabul edildiği tarihten itibaren yürürlüğe girer. Makale şâmil olamaz. Kanuna göre, buna istisna teşkil eden yegane hal, suç tabiatinde olmayan hususlardır.

Madde 12. Kanunun tesbit ettiği şerait ve prosedür haricinde evlere girmek ve arama yapmak meşru değildir.

Madde 13. Genel mahiyetteki hürriyetler kanun teminatı altındadır. Uygulanma şekillerini kanunlar tayin eder.

Madde 14.

- 1) Vatandaşları anavatanından sürmek kanunlara aykırıdır.
- 2) Genel sıhhat ve güvenlik tedbirleri icabı veya mahkeme kararıyla yasaklanmasının haricinde, her vatandaşın Suriye'de ikamet veya seyahat etme hakkı vardır.

Madde 15. Siyasi mülteciler, siyasi görüşlerinden ötürü veya hürriyeti savundukları mülahasasıyla iade olunmazlar.

Madde 16. İnanç hürriyeti, kanun teminatı altındadır. Devlet, kanunlarla çelişme halinde olmamak şartıyla, her türlü dine hürmet gösterir ve uygulanmalarını garanti altına alır.

Madde 17.

- 1) Eğitim, her vatandaşın hakkıdır.
- 2) Devlet; karakteri, zihniyeti, cesameti kuvvetli ve Araplık faziletlerinden gurur duyan tevarus ettiği manevi kıymetlere inancı bulunan bir neslin yetişmesine alaka gösterir.

Madde 18.

1) Çalışmak her vatandaşın hakkı ve şerefle yapacağı görevidir. Devlet vatandaşlara iş teminine ve bunu, hayat standartlarını yükseltecek sosyalist ve milli bir iktisadiyatı kurmak suretiyle teminat altına almağa mecburdur.

2) Devlet, çalışanları himaye edip emeklerinin tam karşılığını almalarını sağlayacaktır. Keza, çalışma saatlerini tahdit edecek, sosyal sigortayı garantileyecek; tatil ve dinlenme günlerini, düzenleyecektir.

3) İşçi teşekküllerinin muhtariyeti teminat altındadır. Sosyalist prensiplere dayanarak milli iktisadiyatı kurmalarıyla ilgili sorumluluklar açıkça ve kanunla belirtilmiştir.

Madde 19.

1) Devlet, her vatandaşa ve ailesine; acil hallerde, hastalık anında, çalışmayacağı zamanlarda, yaşlılıkta ve öksüzlük, yetimlik durumunda gerekli yardımı yapar.

2) Devlet, vatandaşın sıhhatini korur ve ona, ilaç ve hastahane vasıtalarını temininde yardımcı olur.

Madde 20.

- 1) Aile, toplumun temel birliği olup, devletin himayesindedir.
- 2) Devlet, evlenme müessesesini himaye ve teşvik ederek, maddi ve toplumsal engelleri bertaraf eder.

Madde 21.

- 1) Anavatanı savunmak bütün vatandaşların kutsal bir görevidir.
- 2) Askerlik hizmeti mecburi olup, özel bir kanunla düzenlenir.

Madde 22. Vatandaşlar; anavatanın güvenliği, milli birliği, Cumhuriyetin temelleri ve ihtilalin sosyalist halk hedeflerine hanel getirmemek şartıyla, kanunun teminat altına aldığı hürriyet ve haklarını kullanırlar.

Madde 23. Devlet; anavatanın bütün istihsal ve enerjisini, istismanı engelleyen bir plan dahilinde ve milli geliri arttırmayı hedef güderek, bunu meydana getirenlerin kabiliyetlerine göre adilane bir şekilde dağıtmayı halkın hizmetine sunar.

Madde 24.

- 1) Milli zenginlik kaynakları milletindir.
- 2) Sosyalist toplum, istihsal vasıtalarının müşterek mülkiyeti esasına dayanır.

Madde 25. İstihsal vasıtalarına sahip olmak aşağıdaki şekilde anlaşılacaktır:

- 1) Amme sektörünün temsil ettiği devlet mülkiyeti; milletin başlıca ihtiyaç maddeleriyle ilgili istihsal vasıtaları, önemli ulaştırma vasıtaları ve kamu hizmetlerini de içine alan iktisadi planlamanın büyük yükünü üzerine alır.
- 2) Müşterek mülkiyet, bütün üreticilerin sahibi oldukları mülkiyettir.
- 3) Özel mülkiyet; amme sektörünün gelişmesine veya sosyalist iktisadiyatın vücut bulmasına engel teşkil etmemek şartıyla yardımcı olan bir amildir.

Madde 26. Özel mülkiyet himaye görür. Sosyal fonksiyonunu kanunlar düzenler. Özel mülkiyet, sadece umumi menfaat uğruna devletleştirilebilir. Bu durumda, kanun çerçevesinde, adilane bir tazminat ödenir.

Madde 27. Mülkiyet için azami hududu, kanunlar tayin eder.

Madde 28. Devlet kooperatifçiliği teşvik eder. Bütün kooperatif kuruluşlarını destekler ve korur.

Madde 29. Devlet, kanun çerçevesinde, umumi menfaat yararına gördüğü taktirde, herhangi bir firma veya müesseseyi millileştirir ve uygun bir tazminat öder.

Madde 30. Kanunlara göre miras hakkı himaye görür.

Bölüm:3 Milli İhtilal Konseyi

Madde 31. Milli İhtilal Konseyi, yasama organının görevlerini yerine getirir ve icra mercilerinin faaliyetine nezaret eder.

Madde 32. Milli İhtilal Konseyinin görevleri şunlardır:

- 1) İcra Konseyi üyeleriyle Başkan ve Başkan Yardımcısını seçmek.
- 2) Geçici Anayasayı tadil etmek ve devamlı olarak yürürlükte kalacak olan Anayasa'nın taslağını hazırlamak.
- 3) Genel bir plebisit uygulamak.
- 4) Üniversite sayısı hakkında kararname yayınlamak, görevlerini tayin etmek, ünvanlarını değiştirmek, tamamen ortadan kaldırmak veya pekiştirmek.
- 5) Devletin politikasını genel hatlarıyla tesbit ve geçici iktisadi planı tasdik etmek.
- 6) Bütçeyi hazırlamak, vergileri arttırmak, azaltmak, tamamen veya kısmen ortadan kaldırmak.
- 7) Harp ve sulh sorunları üzerinde karar vermek.

Madde 33. Milli İhtilal Konseyi, mevcut üyeleriyle halk temsilcilerinden teşekkül eder. Sayıları ve temsil şekilleri kanunla tayin edilir.

Madde 34. Milli İhtilal Konseyi, yapacağı ilk toplantıda, başkanını ve kurmay heyetinin üyelerini seçer.

Madde 35.

1) Konsey yılda üç toplantı yapar. Ekim ayının başında muhakkak surette toplanarak, tüzüğü gereğince, müteakip diğer iki toplantının tarihlerini tesbit eder.

2) Milli İhtilal Konseyi Başkanı, Konseyin isteği veya üye sayısının dörtte birinin yazılı talebi üzerine özel toplantılar yapabilir.

Madde 36. Milli İhtilal Konseyi üyeleri, toplantılar esnasında dokunulmazlığa sahiptirler. Bir suçtan ötürü haklarında koğuşturma yapılmaz, Milli Konseyin müsaadesi alınmadıkça haklarında verilmiş adli bir hüküm infaz edilemez. Konseyin derhal haberdar edildiği, bir adi suçtan ötürü suçüstü yapıldıkları haller haricinde nezarete alınamazlar.

Madde 37. Görevine başlamadan önce her Milli Konsey üyesi, alenen, aşağıdaki şekilde yemin eder: "Allah'ın adını vererek yemin ederim ki, Anayasaya sadık kalacağım. Anayasayı, anavatanın bütünlüğünü ve milli menfaatleri savunacağım. Ülkenin kanunlarına saygı duyacağım;

görevlerimi şerefle yerine getireceğim ve ihtilalin hedefleri olan Birlik, Hürriyet ve Sosyalizm'e ulaşılması için çalışacağım".

Madde 38. Milli İhtilal Konseyi üyelerinin maaş ve tazminatları kanunla tayin edilir.

Madde 39. Milli Konsey üyeleri, pozisyonlarını, hiçbir şekilde istismar yoluna gidemezler.

Madde 40. Milli İhtilal Konseyi, üyelerinin mutlak çoğunluğunun muvafakatı ile daha önce işlenmiş suçlar için genel af çıkarabilir.

Madde 41. Milli İhtilal Konseyi, bir konuda tahkikat yapmak için, istediği zaman komiteler kurabileceği gibi, üyelerinden bir veya daha fazlasını görevlendirebilir. Bütün memurlar ve bakanlar; kendilerinden talep edilen her türlü vesika, doküman veya planı tahkikat görevlilerine vermek mecburiyetindedirler.

Madde 42. Konsey toplantıları, üyelerinin tam çoğunluğunun iştirakiyle aktolunmadıkça meşru sayılmaz.

Madde 43. Milli Konsey ve İcra Konseyi'nin bütün üyeleri, kanun teklifi hakkına haizdirler.

Madde 44.

1) Milli Konsey, İcra Konseyi'nin tasdikinden çıkmış bir kanun tasarsını, 15 gün içinde kanunlaştırabilir.

2) Eğer Konsey, kanun tasarsının ivedilikle görüşülmesini mutlak çoğunlukla uygun görür ve tasarı icra komitesince, belirli zaman içinde müzakere edilmezse, Milli İhtilal Konseyi Başkanı, tasarıyı derhal kanunlaşmış ilan edebilir.

Madde 45. Bütün üyelerin kabineye sözlü soru yönetme ve tadilat isteme hakkı vardır. Bunların iç tüzükte belirtilen zaman içinde cevaplandırılması gerekir.

Madde 46. Milli Konsey, iç tüzüğünde, müzakere, soru sorma, tadilat talepleri, birçok dairelerin görevlerinin tayini, komiteler ve konseyin diğer çalışma usullerini tayin etmiştir.

Bölüm 4: İcra Konseyi

Madde 47. İcra kuvveti, İcra Konseyi'nin yetkileri içinde düşünülmüştür. Kabine, Anayasa'nın öngördüğü hudutlar dahilinde yetkiye sahiptir.

Madde 48.

1) İcra Konseyi; bir Başkan, Başkan Yardımcısı ve Milli İhtilal Konseyi üyeleri arasından seçilen beş üyeden teşekkül eder.

2) İcra Konseyi, her türlü faaliyeti için Milli İhtilal Konseyi'ne karşı sorumludur.

Madde 49. İcra Konseyi Başkanı ve üyeleri görevlerine başlamadan evvel aşağıdaki şekilde yemin ederler: "Allah adını vererek yemin ederim ki, Anayasaya bağlı kalacağım. Anayasayı, vatanın bütünlüğü ve milletin menfaatlerini savunacağım. Ülkenin kanunlarına saygı duyacağım; görevlerimi şerefle yerine getireceğim ve ihtilalin hedefleri olan birlik, hürriyet ve sosyalizme ulaşılması için çalışacağım."

Madde 50. İcra Konseyinin, kabine üyelerini tayin ve onları görevlerinden uzaklaştırmak, özel af çıkarmak, madalya vermek, siyasi misyon seferlerini tayin veya azletmek yetkileri vardır.

Madde 51. İcra Konseyi; ihtiyaç vukuunda, Milli Konsey'in gıyabında, karara müteallik husus derhal yapılacak toplantıda ele alındığı ve Konsey üyelerinin üçte iki çoğunluğunca reddedilmediği takdirde, Milli Konseyin yetkileri dahiline giren her konuda karar verebilir. Konseyin reddi halinde; karar, red tarihinden itibaren hükümsüz addolunur.

Madde 52. İcra Konseyi, anlaşma ve antlaşmaları, kabine ile müştereken akt ve Milli İhtilal Konseyi'nin kararlarını tasdik eder. Bunlar, kanunlara göre akdedilme, tasdik ve neşredilmelerinden sonra kanuniyet kespederler. Sulh anlaşmaları, paktlar ve devletin egemenliğiyle ilgili bütün diğer çalışmalar ile yabancı şirketlere tanınacak hak ve imtiyazlar, Milli İhtilal Konseyi'nin tasdikinden geçmedikçe yürürlüğe konulamaz.

Madde 53.

1) İcra Konseyi; olayın vukundan sonraki ilk Milli Konsey toplantısında ele alınması şartıyla, bir kararname ile fevkalade hal ve kısmi seferberlik ilan edebilir.

2) İcra Konseyi, Milli Konsey'in, tasvip maksadiyle özel bir oturum aktetmesi şartıyla, yurda veya Arap memleketlerinden birine tecavüz vukuunda, topyekun seferberlik ilan edebilir.

Madde 54.

1) İcra Konseyi, devletin iç ve dış politikasını kararlaştırır. Kabinenin çalışmalarına nezaret eder.

2) İcra Konseyi; Anayasa veya kanunlara aykırılığı, ya da umumi menfaatlere zararlı olması halinde kabinenin veya herhangi bir üyesinin verdiği kararları iptal etme yetkisini haizdir.

Madde 55. İcra Konseyi, askeri veya sivil memurları, kanun çerçevesinde tayin veya azledebilir.

Madde 56. İcra Konseyi Başkanı, devleti, beynelminel konferanslarda temsil ve yabancı misyon şeflerinin itimatnamelerini kabul eder.

Madde 57. İcra Konseyi Başkanı, bu konseyin çıkardığı veya kendisine atıfta bulunan bütün kanun, beyanat, talimat ve tüzükleri imzalar. Konsey Başkanı, geçici Anayasa uyarınca, Devlet Başkanı gibi görev ifa eder.

Madde 58. İcra Konseyi'nin üyeleri, Bakan veya yardımcılığı gibi bir görev alamazlar.

Madde 59. Kabine, Başbakan ve Bakanlardan kurulur. Birden fazla Başbakan yardımcısı, Devlet Bakanı veya Bakan Yardımcısı atanabilir. Ancak, hepsi bakanlarla ilgili ahkama uyarlar.

Madde 60. Başbakan, Milli İhtilal Konseyi'nin üyesi olur.

Madde 61. Kabine müştereken Milli Konsey'e karşı sorumludur. Her bakan genel politikanın uygulanışında kendi bakanlığı adına sorumludur.

Madde 62. Kabine; devlet işlerini yürütmek, bakanlar ve çeşitli kamu müesseseleri arasında koordinasyon ve işbirliğini teminle görevlidir. Keza, kalkınma planını hazırlanma ve uygulanması ile program ve planların, umumun menfaatine uygun bir şekilde tahakkukundan sorumludur. Bunlara ilaveten, yurt içinde sulh ve asayişini temin, vatandaş haklarını koruma, bütçenin hazırlanması ve uygulanışı ile beynelminel münasebetler sahasında devlet işlerini yürütmek mecburiyetindedir.

Madde 63. Başbakan veya yardımcısının başkanlığını yaptığı kabine, aşağıdaki hususları müzakere etmek maksadiyle toplantılar yapar:

- 1) Kararnameler.
- 2) Özel ve Genel Bütçe tasarıları.
- 3) İç ve Dış politika konuları.
- 4) Başkan veya Başbakanın muvafakati alınmak suretiyle–başbakan veya bakanlardan– birinin teklif ettiği hususlar.
- 5) Kanunun tayin ettiği diğer konular.

Madde 64.

- 1) Başbakan, başkanlığını yaptığı kabine toplantılarını idare eder.

2) Çeşitli bakanlıkların çalışmalarını koordine eder.

3) Kabinesine, Milli Konsey'den güven oyu talebinde bulunan da yalnız odur.

4) Başbakan görevlerinden bazılarını Kabine üyelerinden birine tevdi edebilir.

Madde 65. Kabinenin istifa etmesi veya güven oyu alamaması halinde, Bakanlar yeni Kabine teşkil edilinceye kadar görevlerine devam ederler.

Bölüm 5: Adli Hususlar

Madde 66. Hakimler tarafsızdır. Yalnız kanunlardan kuvvet alırlar. Adalet kanunlarına hiçbir merciin tesiri olamaz.

madde 67. Bütün hükümler, Suriye Arap milleti adına verilir.

Madde 68. Adli saha ve yetkilerini kanun tayin eder.

Madde 69. Kanun çerçevesindeki durumlar hariç, hakimlerin görevlerinden azli bahis konusu değildir.

Madde 70. Hakimlerin, atanma ve nakilleri için aranan nitelikler ile kendilerine verilecek inzibati cezaları kanun tayin eder.

Madde 71. Savcılık, Adalet Bakanının yetkileri dahiline giren adli bir kuvvettir. Fonksiyonları ile görevleri ve hakimlerle ilişkileri kanunla düzenlenir.

Madde 72. Özel mahkemelerin görev ve rolü ile bunlara başkanlık edeceklerde aranan nitelikleri kanun tayin eder.

Bölüm 6: Mali İşler

Madde 73. Bütçeyi hükümet hazırlar. Tasdiki ile görevli yegane makam, Milli İhtilal Konseyi'dir.

Madde 74. Özel, katma ve müstakil bütçelerle genel bütçenin hazırlanış ve Milli Konsey'e takdimi ve kabul tarzını kanunlar tesbit eder.

Madde 75. Mali yılın başlangıç tarihi kanunla tesbit edilir.

Madde 76. Milli Konsey, mali yıl münasebetiyle hazırlanan bütçeyi, mali yılın başlamasından evvel kabul edemezse, kabine; bir yıl önceki bütçenin onikide biri esas alınması fikrinden hareket ederek aylık krediler açabilir. Gelirler, mer'i kanunlar uyarınca geçen mali yılın sonunda toplanır.

Madde 77. Mali yıla ait nihai hesaplar, Milli İhtilal Konseyi'nce görülür. Hesap kapanması kanunlara göre olur.

Madde 78. Vergi Kanunları ihdası veya kanunlarda yapılacak tadilat ancak kanunla düzenlenebilir.

Madde 79. Nihai ve geçici hükümler.

Mevcut kanunlar, bu Anayasa uyarınca tadil edilinceye kadar geçici olarak yürürlüktedir.

Madde 80. Bu geçici Anayasa, milletin devamlı bir Anayasada karar kıldığı ana kadar yürürlükte kalacaktır.

Sonuç

Önceleri milliyetçi bir cereyan olarak ortaya çıkan BAAS Partisi, sosyalizmin oynak karakteriyle Arap, milliyetçiliğine toplumsal bir muhteva verebilmiştir. Parti tüzüğü ve birçok BAAS'çı entellektüelin kabulüyle, partinin toplumsal yönü, milliyetçiliğine bağlı kalmıştır. Kendini, yeni Arap toplumunun temsilcisi, BAAS'çıyı, bir zamanlar "Büyük Arap medeniyetinin faziletlerinin ifadesi" olarak gören parti, Arap dünyasının her ferdinde aslen varolan değerleri ortaya koyarak şanlı Arap tarihini yeniden yaşatmayı ümit etmektedir.

Partinin, eğitimde kullandığı sosyalizm kavramı; Arap aleminin geri kalmışlığını ıslah etmek, bölgenin sinai bakımdan kalkınmasına yardım etmek ve halklarına iktisadi alanda fırsat eşitliği vermek için benimsenmiştir. Parti dilinde adı geçen iktisadi demokrasi, halkı iktisaden, askeri, toplumsal, siyasi ve kültürel bakımdan kuvvetlendirmek maksadıyla uygulanmaktadır. Böylece, dünyanın büyük milletleri arasında aynı şekilde adı geçecek ve Arapların, medeniyet yolunda yükümlendikleri "ebedi misyon" yerine getirilmiş olacaktır.

Parti, sosyalizm ve hürriyet anlayışında mutedil bir görüşe sahiptir. Diğer taraftan, milli olmayan şeylerden aşırı derecede nefret etmektedir. İdeolojisinde, Batı liberalizminin kalıntılarının izleri görülür. Partinin ideolojisiyle ilgili görüşleri Locke'tan ziyade Rousseau'nunkine benzediği söylenebilir. Doğu Akdeniz bölgesindeki Fransız nüfuzu ve Bitar ile Eflak'ın yaptıkları tahsilin gereği olarak, bunu tabii görmek gerekmektedir.

Partinin ortaya attığı, devletin görevleri, daima milli menfaat açısından ele alınmalıdır. İşte bu görüş ve tam belirli olmayan bu prensip icabı hürriyetler kısıtlanabilmekte, mülk millileştirilip başka fertlere dağıtabilmekte veya müsaderesi mümkün olmaktadır. "Umumi menfaat" veya "istekten" açıkça anlaşılman mana, fert veya hürriyete yalnız sözde kalmış verilen bir değere rağmen Partinin arzuladığı istikamette faaliyet yürütmesidir. Partinin; hürriyet, kuvvetli hükümet ve tek parti

konusundaki tutumu prensip olarak değilse de tatbikatta dünyanın kalınan diğer yerlerindeki cereyan ve liderlerin tutumuna benzemektedir.

Parti, kurulduğu günden beri şiddetli bir komünizm aleyhtan olmuştur. Açıkçası Marksizmi, uygulaması mümkün olmayacak derecede güç ve hayali olduğu için suçlamıştır.

Komünist Partisini, "Enternasyonalizmi" sınıf mücadelesi ve ekonomik determinizme karşı dogmatik tutumundan ötürü kınar. Milliyetçilik, partiye göre, insanlığın iyiliği için kullanılabilir. Bu bakımdan parti, dahilde daha iyi bir toplumsal sistem hariçte de istiklal, tarafsızlık ve bütün dünyadaki kurtuluş hareketlerinin şampiyonluğunun yapılması taraftandır.

Her ne kadar iç yapısı, tamamen Komünist Partisinden örnek alınarak gerçekleştirilmişse de, BAAS Partisi, Arap dünyasında komünizmin bir numaralı düşmanı olmuştur.

İç yapısı itibariyle parti hücrelerden kurulur. Aynen komünist partilerde olduğu gibi demokratik merkezîyetçilik prensibini kabul etmiştir. Yüksek kademede ise müşterek liderlik fikri üzerinde ısrarla durmaktadır. Parti, milleti hedefine ulaştırmada kendini öncü olarak mütalaa ettiğinden, üye sayısı mahduttur. Her aday üye kabulünden evvel inceden inceye tahkik edilir.

1940 yılı başlarında kurulan Arap BAAS, Sosyalist Partisi'nin, Komünist Partisinin Orta Doğu'daki nüfuzuna gösterilen tepki ve Arapların 20. yüzyıl ortalarındaki aciz ve geri kalmışlığına bir nevi başkaldırma olarak ortaya çıktığı düşünülebilir. Her ne kadar savunduğu sosyalizm, yabancı olmaktan çok Arap karakteri taşıdığını iddia ediyorsa da, ideolojisi, Batı liberalizminin izlerini de taşımaktadır. İdeolojisinin Arabizm üzerinde ısrarla duruşu, milliyetçiliğinin bariz bir ifadesidir. Bu sebeple BAAS, Arap kültürünün kendine has yapısı üzerinde ısrarla durur. Batılı sosyalist fikirlerin birleştirilmesi, Marksizm ve yerli kültür mirasının bazı tarafları, ilerlemekte olan birçok memleket liderleriyle birlikte BAAS'ın da paylaştığı bir olay olarak görülmektedir.

Bölgedeki Avrupa hakimiyeti son bulmuşsa da yaydığı fikirler hala bütün canlılığını muhafaza etmektedir. Arap dünyasının fikir birliğinden yoksun oluşu, birliği gerçekleştirme gayretlerini başarısızlığa götürmüştür. Bu ihtilalin birer mahsulü olan Eflak ve Nasır, Pan Arabizm cereyanının başarısızlığına şahit olmuşlardır. Devrimin ileri gelenleri olan bu şahsiyetlerin ikisi de Birleşik Arap dünyasını gerçekleştirememiş ve memleketlerinin babası olmayı başaramamışlardır. Birleşik Arap Cumhuriyeti, 1958'den 1961'e kadar, merkezden uzaklaşan ve kendiliğinden ikiye bölünmüş gayretlere sahne olmuştur.

BAAS Partisi, Nasır'ın ihtilal öncülüğünü yapmak istemesi gibi bir diğer merkezden uzaklaşan kuvvet olmaktan öteye gidememiştir. BAAS Partisi, Suriye'de ve Irak'ta iktidardan uzaklaşsa bile, nüfuzu muhakkak devam edecektir. Irak'ta Saddam Hüseyin ve Suriye'de de Hafız Esad BAAS hareketinin lider olarak son temsilcileri olmalarına karşın BAAS, bugün için ideolojik bir cereyan haline dönüşmüştür.